

روزشمار جنگ

یکشنبه

۱۲ مرداد ۱۳۵۹

۲۱ رمضان ۱۴۰۰

۳ اوت ۱۹۸۰

۱۴۱

درگیری‌ها و تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور، البته نه‌چندان وسیع، امروز ادامه یافت. در غرب کشور، در ادامه درگیری‌های مرزی روز گذشته که امروز تاحدی فروکش کرده است، نیروهای عراقی شب گذشته به پاسگاه ژاله‌پناه در سومار و یک پاسگاه مرزی دیگر حمله کردند. این تهاجم که تا ساعتی از بامداد امروز به طول انجامید با تلاش مأموران ژاندارمری قصرشیرین دفع شد.^(۱)

شهر قصرشیرین نیز روز آرامی را داشت، فقط در ساعت ۲ بامداد، صدای رگبار مسلسل در اطراف پمپ‌بنزین این شهر شنیده شد، ولی پس از آنکه پاسداران انقلاب به محل رفتند تیراندازی قطع شد. خبرنگار روزنامه *انقلاب/سلامی* ضمن نقل این خبر، درباره اوضاع این شهر چنین گزارش می‌دهد:

«در شهر قصرشیرین عوامل و عناصر ضدانقلاب و گروه‌های چپ‌گرا شایع کرده‌اند که به‌زودی شهر قصرشیرین بمباران می‌شود و این امر موجب نگرانی اهالی شده است. همچنین شایع شده بود که به‌علت آسیب‌رسیدن به تأسیسات نفتی در نفت‌شهر، به‌زودی پالایشگاه کرمانشاه از کار خواهد افتاد. این شایعات به‌نحوی بود که حتی نانواپی‌ها دست از تهیه نان کشیده بودند، ولی به آنها و مردم اطمینان داده شد که جای هیچ‌گونه نگرانی نیست و مواد نفتی و مایحتاج عمومی به اندازه کافی در شهر موجود است.»^(۲)

از سوی دیگر، یکی از جاسوسان عراقی که گروه‌بان فراری ارتش بوده است، امروز با تلاش سپاه پاسداران قصرشیرین در منطقه خسروی دستگیر شد. به‌دنبال دستگیری این فرد، ۸ نفر دیگر نیز که احتمال دارد با مخبرین عراقی در ارتباط باشند، دستگیر شدند.^(۳)

هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز خبر از جابه‌جایی ادوات زرهی ارتش عراق در شامگاه امروز می‌دهد. بنا به این گزارش، «در ساعت ۲۲، تعدادی تانک و خودرو ارتش عراق که صدای آنها به گوش می‌رسیده روبه‌روی پاسگاه قلعه‌سفید در حال حرکت بوده که دستورات مراقبتی صادر گردیده است.»^(۴)

در جنوب، ورود حدود ۲۰ نیروی جدید به پاسگاه مقابل پاسگاه چزابه^(۵) و نیز اقدام مشابهی در پاسگاه مقابل پاسگاه کوشک مشاهده شده است. همچنین استقرار تعدادی نیرو و تجهیزات از قبیل تانک در ۶ کیلومتری پاسگاه طلائییه قدیم در خاک عراق و نیز در حوالی ۴ کیلومتری پاسگاه طلائییه جدید، گزارش شده است.^(۶)

از سوی دیگر، سرهنگ رضوی فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان، اظهار کرد: «در پی درگیری‌های چند روز اخیر در مرز ایران و عراق، به مرزبان سوسنگرد دستور داده شد در پی اعتراضات قبلی، مراتب را به مرزبان عراق اعلام نماید تا از طریق پاسگاه فکه به ایران آمده و آثار تجاوزات ارتش عراق را در داخل خاک ایران مشاهده کنند.» وی افزود: «در صورتی که مرزبان عراق حاضر به این ملاقات نشود صورت جلسه یک طرفه تنظیم و از وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران درخواست پیگیری موضوع فراهم خواهد شد.» وی همچنین از کشف ۲ گلوله خمپاره ارتش عراق در نوار مرزی بستان خبر داد.^(۷)

در همین حال، در پی حملات مکرر مرزی عراق و دفاع متقابل نیروهای مرزی ایران در روزهای اخیر، امروز ستاد عملیاتی ارونند نیز به کلیه یگان‌های تابعه خود در مناطق مرزی خوزستان اعلام کرد: «باتوجه به ضرباتی که در چند روز گذشته به نیروهای مرزی عراق وارد شده، احتمال دارد در صدد تلافی برآیند و در چند روز آینده حملاتی به پاسگاه‌های مرزی و نیروهای ارتشی مستقر در مرز ایران صورت بگیرد. بنابراین آمادگی هرگونه پاسخ‌گویی را داشته باشند و از هم‌اکنون پیش‌بینی‌های لازم را معمول دارند.»^(۸)

۱۴۲

شهر مرزی آبادان از یک سو در نزدیکی درگیری‌های مرزی واقع شده و از سوی دیگر در مبارزه‌ای مستمر با نفوذ و فعالیت‌های تخریبی عوامل وابسته به عراق به سر می‌برد و همین امروز نیز به «حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر ۲ تن دیگر از عوامل بعث عراق به اعدام محکوم شدند و حکم صادره به اجرا درآمد.»^(۹) در همین حال با ورود بازپرس ویژه دادگاه انقلاب برای رسیدگی به پرونده فاجعه سینما رکس و نزدیک شدن به پایان مرحله تحقیقات در این مورد - که نیازی مبرم به جو آرام و به دور از هیاهو و جنجال وجود دارد - گروه‌های سیاسی چپ شهر با سوءاستفاده از احساسات خانواده‌ها و بازماندگان داغدار این فاجعه، به جوسازی، شایعه‌پراکنی و برپایی تظاهرات برای فشار بیشتر به مسئولان پرداخته، جو عمومی شهر را به التهاب کشانده‌اند.

به دنبال درگیری‌ها و تظاهرات دیروز این گروه‌ها که پس از اخراج متحصنین از اداره دارایی شهر، شدت گرفت؛ امروز نیز بنا به گزارش شهروانی آبادان: «بازماندگان فاجعه سینما رکس آبادان و هواداران آنان قصد دارند ترتیبی دهند که مغازه‌های آبادان باز نشود و از اهالی

خواسته‌اند که به کمک آنها بشتابند.^(۱۰) گزارش بعدی این منبع حاکی از آن است که «صبح امروز، عده‌ای حدود ۳ هزار نفر از اهالی آبادان* در محل گورستان مزبور [آنان] اجتماع کرده و عده‌ای شعارهایی علیه سپاه پاسداران می‌دادند. یک نفر از آنان برای بقیه سخنرانی و ضمن اعتراض به تشکیل دادگاه ویژه که آن را تشریفاتی قلمداد نموده، اظهار داشت: افراد دستگیر شده متهمین اصلی نبوده و احتمالاً چند نفر از آنان در مظان اتهام سهل‌انگاری بوده‌اند و بقیه بی‌گناه هستند. نامبرده اضافه نمود که به جای سرهنگ امینی معاون تیمسار رزمی، سرهنگ سیاوش امینی را دستگیر کرده‌اند که وی بی‌گناه است. نامبرده در خاتمه سخنرانی خود خواستار دستگیری متهمین اصلی پرونده شد و افراد مزبور سپس متفرق گردیدند.»^(۱۱) در آخرین گزارش شهربانی آبادان، اوضاع شهر در ساعت ۱۹ امروز عادی توصیف شده است.^(۱۲)

۱۴۳

در ادامه حملات پراکنده "مهاجمان" وابسته به عراق در منطقه عمومی سرپل ذهاب و قصر شیرین گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه حاکی است: «ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، مهاجمین مزدور و عناصر ضدانقلاب از سه طرف به تلمبه‌خانه پاتاق** و بالاطاق پاسگاه ژاندارمری تیراندازی کردند. مأموران مستقر در پاسگاه مذکور به آتش مهاجمین مسلح پاسخ دادند و از تیپ زرهی اباذر عده‌ای به یاری مأموران ژاندارمری رفتند و مهاجمین را سرکوب و متواری ساختند. در این درگیری به تأسیسات تلمبه‌خانه پاتاق و بالاطاق آسیبی وارد نیامد.»^(۱۳) هنگ ژاندارمری ایلام نیز به استناد اعلام پاسگاه شیروان گزارش داد: «در ساعت ۲۲:۳۰ امروز، تعدادی مهاجم به نزدیک پاسگاه حمله نمودند که نگهبان وقت به محض مشاهده به آنان ایست داده که توجهی به ایست نگهبان نمی‌نمایند و اقدام به تیراندازی می‌کنند. پس از نیم‌ساعت درگیری با همکاری اهالی، مهاجمین متواری می‌گردند. این درگیری بدون خسارات خاتمه می‌یابد.»^(۱۴)

در این حال تحرکات و حملات مکرر نیروهای عراقی و دیگر عوامل مسلح در چند روز گذشته در مناطق مرزی و کردنشین استان‌های غرب کشور، از یک‌سو تأمین نیرو و از سوی دیگر هماهنگی جدی نیروهای رزمنده را برای مقابله با این‌گونه تحرکات و حملات، به همراه اطلاع‌رسانی هماهنگ و به موقع، بیش از پیش ضروری ساخته است. به همین منظور، امروز

* بنا به مشاهدات نگارنده که در محل حضور داشته است، این افراد که در سند از آنها به لفظ "اهالی آبادان" یاد شده، تعدادی معدود از خانواده‌های قربانیان حادثه "سینما رکس" و بقیه از هواداران گروه‌های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بودند که از نقاط مختلف شهر خود را به گورستان آبادان رسانده بودند.

** Pataq نام یکی از دهستان‌های چهارگانه بخش سرپل ذهاب شهرستان قصر شیرین. رک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی‌ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

ستادی در کرمانشاه برای هماهنگی بین نیروهای سپاه پاسداران و ارتش به وجود آمد. پرتویی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، با اعلام این مطلب به خبرنگار کیهان گفت: «به منظور هماهنگی بیشتر سپاه پاسداران و ارتش در مناطق ایلام، کردستان، آذربایجان غربی و کرمانشاه ستادی تشکیل شده است که مرکز آن در کرمانشاه قرار دارد و عملکرد سپاه پاسداران در این چهار منطقه و همچنین ارتش را در بر می گیرد.» وی افزود: «به همین دلیل روابط عمومی سپاه پاسداران به قرارگاه ارتش انتقال یافت تا با هماهنگی بیشتر با ارتش، اخبار و اطلاعات مربوط به این چهار استان را در اختیار رسانه های گروهی و مردم قرار دهد.»^(۱۵)

۱۴۴

در پی درگیری های شب گذشته در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، امروز نیز عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در این منطقه به پاسگاه های نظامی حمله کردند.

در این مورد، گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «از ساعت ۲۴ روز ۵۹/۵/۱۱، مهاجمین از چهار سو به پایگاه نلی وان (اشنویه) تیراندازی [کردند] که با شدت تمام به آتش [آنان] پاسخ [داده شد] و در این درگیری یک نفر شهید و یک جوانمرد دیگر زخمی [شد] و درگیری تا ساعت ۳ بامداد روز ۵۹/۵/۱۲ ادامه داشته است.»^(۱۶)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «در ساعت ۲۰ امروز، افراد حزب دمکرات و کومه له از چهار طرف به پاسگاه آغ بلاغ* حمله [کردند] و این درگیری تا ساعت ۰۱:۰۰، ۵۹/۵/۱۳ ادامه داشت که به وسیله جوانمردان و با کمک افراد قیاده موقت، ضدانقلابیون عقب نشینی می نمایند. در این درگیری تعداد ۲ نفر از جوانمردان به درجه رفیع شهادت نایل و ۲ نفر از افراد قیاده موقت نیز زخمی می شوند و تعداد ۱۵ نفر از افراد [محلی روستای] آغ بلاغ به وسیله مهاجمین دستگیر و به گروگان برده می شوند. ضمناً تعداد ۱۱ نفر از مهاجمین کشته و زخمی و دستگیر می شوند و ۲ زخمی که یکی به نام سیدانور علوی که در درگیری های دره قاسملو فرمانده حزب دمکرات بوده، هم اکنون در اسارت جوانمردان می باشد.»^(۱۷) در حاشیه این گزارش، ضمن کسب صحت خبر از سپاه ارومیه، درباره دستگیری سیدانور علوی آمده است: «فرد مزبور خیلی مهم می باشد و حزب دمکرات گفته است که اگر او را آزاد کنید ما نیز گروگان ها را آزاد می کنیم.»^(۱۸)

از سوی دیگر، باتوجه به دو درگیری یادشده و حملات مکرر در منطقه عمومی اشنویه - نقده، لشکر ۶۴ ارومیه اطلاعیه شماره ۱۶ خود را خطاب به ساکنان منطقه اشنویه، به این شرح صادر کرد: «بسمه تعالی. اهالی شرافتمند و مسلمان منطقه اشنویه، اکنون که یگان های نظامی و انتظامی

* Aqbolaq دهی از دهستان دشت بیل بخش اشنویه شهرستان ارومیه، واقع در ۱۸ کیلومتری شمال اشنویه. رک: همان.

جمهوری اسلامی ایران بنا به درخواست شما اهالی غیور و مرزنشینان ازجان گذشته در این منطقه مستقر گردیده و مسئولیت دارد امنیت کامل شما را به منظور تأمین رفاه و آسایش ساکنین محترم منطقه برقرار نماید، لذا توجه خواهران و برادران عزیز شهر اشنویه و حومه را به رعایت نکات زیر معطوف می‌دارد:

۱. هرگونه رفت‌وآمد از ساعت ۹ و نیم بعدازظهر الی ۵ صبح روز بعد، از محورهای اشنویه - نرده و اشنویه - جلدیان - دره قاسملو و سایر محورهای منتهی به اشنویه به‌منظور برقراری تأمین عابرین، باید با اجازه مقامات انتظامی و نظامی باشد.
 ۲. هرگونه رفت‌وآمد افراد مسلح غیرقانونی به‌طورکلی ممنوع می‌باشد.
 ۳. چنان‌که در ساعات ذکرشده با فرمان ایست مأموران مواجه شوند، بلافاصله توقف و خود را تسلیم نمایند در غیر این صورت با آتش مأموران روبه‌رو خواهند شد.
- فرمانده عملیات منطقه اشنویه.^(۱۹)

۱۴۵

در میان بازتاب‌های رسانه‌های جمعی درباره درگیری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با عناصر وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی در سه روز گذشته، بعضی به‌لحاظ وجود اطلاعات و اعترافاتی در آن قابل توجه است. ازجمله رادیو صدای آمریکا دراین باره می‌گوید:

«اوضاع در غرب ایران چنان آشفته است که رژیم ایران ناگزیر از اعلام حکومت نظامی در ارومیه شده است. رژیم دلیل برقراری حکومت نظامی را کشته شدن ۱۳ پاسدار به‌دست مبارزان کرد ذکر کرده است. رژیم ایران علاوه بر مسائل اقتصادی و سیاسی داخلی، در مرزهای خود با عراق نیز درگیر است. در برخوردهای مرزی ایران و عراق که هفته گذشته روی داد، نیروهای دو کشور پاسگاه‌های یکدیگر را به زیر آتش گرفتند. کشته شدن ۴ سرباز ایرانی و آتش گرفتن قسمتی از پالایشگاه نفت شاه [نفت‌شهر] از نتایج این برخورد بوده است.»^(۲۰)

همین رادیو در بخش خبری دیگر خود به آمادگی نیروهای مسلح ضدانقلاب برای مبارزه با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اشاره کرده و می‌گوید: «اعضای حزب دمکرات کردستان هم‌اینک در نقاط سوق‌الجیشی اطراف مهاباد موضع گرفته‌اند. ... گفته می‌شود عبدالرحمن قاسملو رهبر حزب دمکرات کردستان و شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردان از مخفیگاه‌های کوهستانی، عملیات اعضای حزب دمکرات کردستان را رهبری می‌کنند.»^(۲۱)

رادیو لندن نیز به نقل از خبرنگار خود از تهران درمورد برخوردهای سه روز گذشته چنین گفت: «اظهارات منابع چریک‌های کرد و منابع ارتش درمورد جزئیات اساسی برخوردهای سه روز گذشته با یکدیگر مطابقت دارد، ولی همان‌طورکه انتظار می‌رود درمورد تعداد تلفات، هریک رقم متفاوتی را ذکر می‌کنند. براساس ارقام رسمی، ۳۵ نفر از چریک‌های کرد و ۱۱ نفر از

نیروهای دولتی کشته شده‌اند. ولی منابع کرد اظهار می‌دارند که حدود ۱۰۰ نفر از سربازان و پاسداران در جریان درگیری جان خود را از دست داده‌اند و در برابر، تعداد تلفات چریک‌های کرد ناچیز است. برخورد مزبور در تنگه "قاران" بین سنندج و مریوان روی داد و طی آن برائش حمله چریک‌ها به یک ستون ارتشی، نبرد شدیدی آغاز شد که بین ۴ تا ۷ ساعت ادامه داشت. کومه‌له که مبارزترین گروه در میان گروه‌های کرد است، اعلام داشت که ۵ نفر بر زرهی را منهدم و ۳ نفر بر دیگر را به قعر دره سرنگون کرده است. هر دو طرف تأیید می‌کنند که ستون ارتشی سرانجام موفق شدند خود را به مریوان برسانند.

نبرد مزبور نمایانگر آن است که چریک‌های کرد هنوز قادرند که به حملات جنگ‌وگریز دست بزنند. برخورد مزبور احتمالاً شدیدترین برخورد از هنگام تسلط یافتن ارتش بر بانه و دیگر شهرهای عمده کردستان در ماه مه است که در جریان آن پادگان بانه که مدت چندین هفته در اشغال چریک‌های کرد قرار داشت مجدداً تحت کنترل ارتش درآمد. از آن هنگام چریک‌ها به‌طور عمده به کوهستان‌ها پراکنده شده و از تاکتیک‌های چریکی استفاده می‌کنند. درحالی‌که ارتش کنترل شهرها و کنترل جاده‌ها را در دست دارد، چریک‌ها هنوز کوهستان‌ها را تحت کنترل دارند و شب‌ها با استفاده از تاریکی هوا، نسبتاً آزادانه در سراسر منطقه رفت‌وآمد می‌کنند.^(۲۲)

۱۴۶

امروز آیت‌الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، که به دعوت آیت‌الله طاهری به اصفهان سفر کرده است، در جمع صدها هزار نفر از نمازگزاران ظهر روز بیست‌ویکم ماه مبارک رمضان در مسجد میدان امام، حضور یافت و درخصوص مسائل مختلف از جمله دستاوردهای انقلاب و برخی خطرهایی که آن را تهدید می‌کند و نیز درباره روند انتخاب نخست‌وزیر سخنرانی کرد.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی که پس از شرکت در جلسه عمومی حزب جمهوری اسلامی در اصفهان، در این مراسم حضور یافته بود در بخشی از سخنانش با اشاره به سیر انقلاب اسلامی تاکنون، گفت:

«مسئله اساسی این است که آیا پس از این همه فداکاری، اعتصاب و جان‌فشانی و دادن هزاران شهید و معلول آیا ما به‌راستی درجهت دستیابی به یک جامعه توحیدی اسلامی قرار گرفته‌ایم یا نه؟ علت این تردید، تجربه تاریخ است. تاریخ به ما مکرر نشان داده که انقلاب‌ها با آرمان و خطی شروع می‌شود و پیش می‌رود، اما با پیروزی نه‌تنها خط انقلاب در همان مسیر راستینش نگهداری نشده، بلکه گاهی درست درجهت مخالف آن منحرف شده است. بنابراین ما حق داریم دلهره داشته باشیم که آیا اصالت و هویت اسلامی و مکتبی انقلاب تا چه اندازه تضمین می‌شود و تداوم انقلاب در خط مکتب چه پشتوانه‌ها و تضمین‌هایی در بر دارد. ...»



دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در اصفهان به تبیین روند انتخاب نخست‌وزیر و اختلاف‌نظرهای موجود با بنی‌صدر در این زمینه پرداخت.

آیت‌الله بهشتی در ادامه سخنان خود با اشاره به نقش قوای مقننه، قضائیه و مجریه در انتخاب نخست‌وزیر، به بیان علل تأخیر در این انتخاب پرداخت و گفت:

«باتوجه به اینکه در قانون اساسی تصریح شده که نخست‌وزیر به پیشنهاد رئیس‌جمهور و تأیید مجلس باید انتخاب شود، متأسفانه در این مدت باتوجه به اختلاف عقیده بین رئیس‌جمهور و اعضای مجلس و عدم تطبیق، این مهم به تعویق افتاده است. از روزی که مسئله نخست‌وزیری مطرح شد ما با مشکلات بسیاری مواجه شدیم؛ از جمله اینکه در شورای انقلاب در ابتدا آقای بنی‌صدر عنوان کردند که نخست‌وزیر ما یک شخصی مکتبی و انقلابی خواهد بود و دیدید که ما هم همین را می‌گوییم. پس گفتیم اول معیارها را تعیین کنیم تا مشخص شود چه کسانی انقلابی

هستند و معیارها کاملاً مشخص باشد. آن‌گاه نشستیم و معیارها را نوشتیم و همه اعضای شورای انقلاب امضا کردند، ولی با مشکل تطبیق این معیارها بر اشخاص مواجه شدیم که مثلاً ما می‌گوییم فلان شخص انقلابی است آقای بنی‌صدر می‌گویند نه و بالعکس. در نتیجه هیئت سه نفری برای بررسی روی معیارها و اشخاص مشخص شد و از همه گروه‌ها خواستیم که معیارها و افراد خود را معرفی کنند و حزب جمهوری اسلامی بنا به وظیفه تشکیلات سیاسی و متعهدانه خود طی اطلاعیه‌ای معیارها و اشخاص موردنظر خود را اعلام نمود. ولی این مسئله نیز با مشکلات و رد پیشنهادات مختلف مواجه شد. در نتیجه، این کار مهم به مجلس محول شد و کار مجلس نیز مشخص بود: پیشنهاد ازطرف رئیس‌جمهور و تأیید ازطرف مجلس و شما خود شاهد و ناظر جریانات مجلس بوده‌اید. ولی مسئله مهمی که شما باید در تمام جریانات واقع شوید و خود قضاوت کنید نکته مهمی است که در جلسه‌ای که آقای بنی‌صدر حضور داشتند و قرار بر این شده که ۵ نفر به نمایندگی ازطرف مجلس و یک نفر ازطرف رئیس‌جمهور و یک نفر ازطرف امام انتخاب شوند و مسئله نخست‌وزیر را پیگیری کنند. باتوجه به این طرح، انتخاب صورت می‌گیرد و ۵ نفر انتخاب می‌شوند، ولی آقای رئیس‌جمهور وقتی لیست اسامی این ۵ نفر را می‌بیند می‌گوید "خیر اینها

که دو نفرشان از بنیان‌گذاران حزب جمهوری اسلامی هستند و آقای باهنر و [آیت‌الله] خامنه‌ای در این هیئت نباشند" و پس از یک‌سری اعتراضات، برادرانمان آقای [آیت‌الله] خامنه‌ای و باهنر شخصاً خودشان گفتند همان ۳ نفر دیگر باشند، که البته با اعتراض شدید نمایندگان روبه‌رو شدند، ولی باین‌حال کمیسیون با ۳ نفر از طرف مجلس انتخاب شد و کار خود را شروع کرد و همان‌طور هم که می‌دانید امام اعلام نمودند در این امر دخالت نمی‌کنند و قرار بر این شد که آقای رئیس‌جمهور افرادی را که در نظر دارند به کمیسیون معرفی کنند تا پس از بررسی هیئت مذکور به آقای رئیس‌جمهور معرفی و آقای بنی‌صدر به مجلس پیشنهاد کنند و نمایندگان درمورد آنان تصمیم بگیرند.»

روزنامه جمهوری/اسلامی در آخر گزارش خود می‌نویسد: «در پایان سخنان دکتر بهشتی، مردم با فریادهای "بهشتی، بهشتی خدا نگهدار تو بمیرد، بمیرد دشمن خونخوار تو" از ایشان استقبال بی‌نظیری نمودند و شدت ازدحام به‌حدی بود که تا مدت زیادی مردم نمی‌توانستند از مسجد و میدان امام خارج شوند.»^(۲۳)

اما امروز در اصفهان مراسم دیگری نیز برپا بود که نقطه مقابل مراسم قبل محسوب می‌شود. به گزارش خبرگزاری پارس: «به مناسبت شهادت نخستین پیشوای شیعیان جهان، علی علیه‌السلام، امروز هزاران نفر از طبقات مختلف مردم اصفهان در مسجد جامع اجتماع کردند. در این اجتماع ازسوی گروهی از شرکت‌کنندگان طوماری به‌عنوان رهبر انقلاب اسلامی ایران تهیه و به امضا رسید. در این طومار، ضمن پشتیبانی از رئیس‌جمهوری لزوم لغو اعتبارنامه دکتر حسن آیت مورد تأکید قرار گرفته است.»^(۲۴)

۱۴۷

مصاحبه مفصلی که در روز پنجشنبه گذشته بنی‌صدر با روزنامه آلمانی فرانکفورتر روندشاو چاپ فرانکفورت انجام داده و در شماره امروز این روزنامه منتشر شده است، در مطبوعات داخلی ایران انعکاسی نداشت، اما رسانه‌های جمعی جهان ضمن درج قسمت‌هایی از این مصاحبه، به تفسیر و تحلیل آن پرداخته‌اند. ازجمله بخش فارسی رادیو کلن به انعکاس بخش‌هایی از این مصاحبه پرداخت و گفت:

«در این مصاحبه بنی‌صدر درباره مسائل مهم ایران ازجمله عوارض محاصره اقتصادی این کشور ازسوی ایالات متحده آمریکا و بعضی از کشورهای غرب به اظهارنظر پرداخته است. بنی‌صدر گفته است که تحریم اقتصادی ایران ازسوی ایالات متحده باعث افزایش هزینه‌های وارداتی کالا در ایران گردیده و دولت ناچار شده است دراین‌رابطه حدود ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون مارک بیش از گذشته پول بپردازد. و این به معنای یک افزایش هزینه به میزان ۲۰ تا ۲۵ درصد است. رئیس‌جمهور ایران افزوده است که برای تأمین کالاهای موردنیاز ایران بایستی در سراسر جهان به جست‌وجو و انعقاد

قراردادهای جدید بپردازد. لکن بنی صدر در عین حال به ایالات متحده آمریکا هشدار داده است که آن کشور قادر نخواهد بود با بایکوت اقتصادی، ایران را به زانو درآورد. ...»^(۲۵)

روزنامه هرالد تریبون چاپ پاریس نیز ضمن درج مطالب مشابهی از قول بنی صدر نوشت: «در انقلاب ما، عامل معنوی قوی تر از عوامل مادی است.» این روزنامه همچنین افزود: «بنی صدر اظهار داشت آمریکا برای آزاد کردن گروگانها مجازاتهایی را اعمال کرده، روی به زانو درآوردن ایران در این زمستان حساب می کند، اما من معتقدم که این برداشتی است که در مورد ویتنام نیز کرده بود.»^(۲۶)

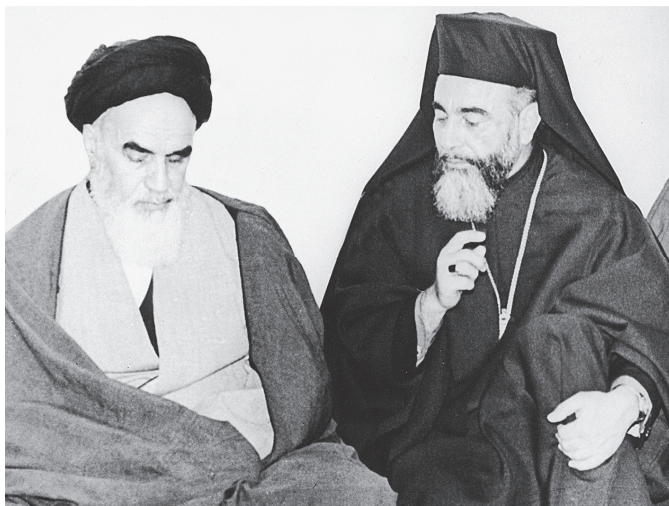
خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز ضمن درج مطالب فوق، به بخشهایی از این مصاحبه درباره انتخاب نخست وزیر در ایران اشاره کرد و افزود: «این روزنامه از قول بنی صدر، می نویسد: تعیین و استقرار یک دولت جدید در ایران خیلی طول نخواهد کشید. یک دولت مثل کشورهای دیگر به اکثریتی در پارلمان احتیاج دارد و این، گفت و گو و مباحثه را ضروری می سازد. بنی صدر در این مصاحبه گفته است که تأخیر در تشکیل یک دولت در ایران هنگامی به وقوع پیوست که مصطفی میرسلیم کاندیدای حزب جمهوری اسلامی با مشکلاتی در مجلس روبه رو شد. او توضیح بیشتری در این باره نداد. ... بنی صدر در قسمت دیگری از مصاحبه اش گفته است که محکومیت های اعدام در ایران خیلی اندک بوده است. بیشتر آنها بر اثر مسامحه بوده است؛ اگرچه بسیاری از محکومیت های اعدام با دقت کامل صادر شده است.»^(۲۷)

۱۴۸

ساعت ۱۹ امروز، اسقف کاپوچی برای تقدیم نامه ای از پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان، با امام خمینی ملاقات کرد. متن کامل نامه پاپ به شرح زیر است:

«حضور محترم آیت الله العظمی روح الله خمینی. آن حضرت [بر] احساسات عمیق احترام و عواطف دوستانه که به وسیله آن کلیسای کاتولیک تحولات امور ملت شریف ایران را همواره دنبال می نماید، کاملاً واقفاند و در سخنرانی که با سفرای ممالک دنیا در واتیکان داشتم، این فرصت را غنیمت شمرده، علناً تاریخ باشکوه و سنت های بشردوستی ملت ایران را متذکر شدیم و بهترین آرزوهای خود را برای طول و بقای عمر آن حضرت و صلح و پیشرفت ایران صریحاً اعلام کردیم. سرچشمه این احساسات، آن ایمان و اغناء عمیقی است که باید به ویژه در دنیای امروزی، مسیحیان و مسلمانان را بر آن دارد تا با شناسایی یکدیگر و دوستی و با الهام گرفتن از مبادی دیانت مربوطه خود در دفاع از اصول عدالت مشترک بوده، همان طور که در ستایش خدای یکتا و داور عادل همه مردم سهیم هستند. بنابراین، یقین داریم که آن حضرت به فضل آن نفوذ روحانی که نزد ملت و متصدیان امور جمهوری اسلامی ایران دارند، طوری بذل رحمت ترتیب فرمایند تا اینکه کاتولیک هایی که ساکن آن کشور

هستند، بتوانند با صلح و صفا زندگی نموده و اشخاص دینی مسیحی از یک برخورد شایسته به مأموریتی که به آنها محول گردیده است، برخوردار گردند و امور دینی و تربیتی که با احترام به عقاید اسلامی قسمت اعظم ملت ایران که آنها را پذیرفته است و باتوجه به ارزش‌های فرهنگی و آرمان سیاسی



اسقف کاپوچی در دیدار با امام خمینی نامه پاپ ژان پل دوم را به ایشان تقدیم کرد.

آن انجام داده‌اند، ادامه دهند. اوامری که آن حضرت دراین مورد صادر خواهند فرمود، برای پیشرفت روابط حسنه بین مسیحیان و مسلمانان جهان بی‌اندازه پرارزش خواهد بود. با تقدیم درود فراوان به آن حضرت، برای ملت شریف ایران موفقیت و صلح از خداوند قادر توانا خواستارم. ژان پل دوم پاپ.»^(۲۸)

امام خمینی در پاسخ به این نامه بیانات نسبتاً مفصلی ایراد کرد که بخش‌هایی از آن چنین است: «این دفعه دومی است که آقای پاپ برای من کاغذ می‌دهند و اشخاص را می‌فرستند؛ دفعه اول برای آن لانه جاسوسی بود که جوان‌های عزیز ما اطلاع پیدا کردند که این مرکزی که در ایران به اسم سفارت امریکا هست سفارتخانه نیست و اشخاصی که در آنجا هستند اشخاص دیپلمات نیستند، بلکه جاسوسانی هستند که در یک مرکز جاسوسی متمرکز هستند و برای ضرر ملت ما و کشور ما در آنجا مجتمع هستند و آقای پاپ شاید ندانسته توصیه کردند برای آنها و من در آن وقت مفصل تنبّهاتی به ایشان دادم. و این دفعه برای مدارس خودشان به اسم "مدرسه اندیشه" کاغذ نوشته‌اند و رسول فرستاده‌اند و از ما سفارش خواسته‌اند برای اینکه مدارسشان در اینجا باشد. ما با نصارا و با یهود و با سایر اقشار ملت‌ها هیچ دشمنی نداریم و از مدارس به هیچ وجه جلوگیری نمی‌کنیم، مادامی که مدرسه باشد و برای تعلیم و تعلم باشد؛ حالا چه تعلیم و تعلم دستورات مسیح - علیه السلام - یا دستورات دیگران؛ لکن اگر ما فهمیدیم که در ایران مدارس طور دیگری هست، آنجا هم نظیر همان لانه جاسوسی است، نمی‌توانیم تحمل کنیم که در مملکت ما به اسم تعلیم و تربیت و به اسم

مدارس، یک امور دیگری انجام بگیرد. و البته این با دولت است که در این موضوع تأمل کند و این موضوع را درست بررسی کند؛ چنانچه مدارس، مدارس هستند، برای تعلیم و تربیت هستند، هیچ ممنوعیتی ایجاد نخواهد شد و چنانچه خدای نخواستہ این مدارس هم یک وضع دیگری دارند و به اسم مدارس هستند، آن هم ملت ما تحمل نمی‌کند و ما نمی‌توانیم تحمل کنیم. و من باید این مطلب را برای آقای پاپ به وسیله شما پیام بدهم که شما آیا از اوضاع این امریکا و این اشخاصی که خودشان را منتسب کرده‌اند به مسیحیت بی‌اطلاع هستید، یا اینکه مطلع هستید و بدون اینکه توجهی به آن بکنید از آن می‌گذرید؟ آیا شما مطلع هستید که ما پنجاه سال در تحت سلطه انگلیس و امریکا تمام هستی‌مان به باد رفت؟ شما توجه دارید به اینکه کشور ما در تحت سلطه‌ای که توسط رضاخان، انگلیس‌ها به ما تحمیل کردند و توسط محمدرضا که انگلیس‌ها و امریکایی‌ها و شوروی‌ها به ما تحمیل کردند، اینها چه کردند با مملکت ما، با کشور ما؟ شما آیا داد مظلوم‌ها را هیچ‌وقت بنایتان هست که گوش کنید؟ یا همان فریاد ظالم‌ها را به آن ترتیب اثر می‌دهید؟ شما می‌دانید که با این جوان‌های ما، با این دخترها و پسرهای دانشجوی ما الآن امریکا چه می‌کند، و پلیس امریکا با آنها چه کرده است؟...

ایشان این مسائل را اصلاً توجه به آن دارند؟ توجه به این دارند که حضرت مسیح - علیه السلام - با بشر چه جور بود، و شما که مدعی نیابت از او هستید توجه به این مسائل هیچ نمی‌کنید؟ کاش یک پیکی هم برای کارتر ایشان می‌فرستادند. ...

این تبعیض را چرا ایشان قائل هستند؟ مگر حضرت مسیح تعلیماتش تعلیمات تبعیضی است؟ مگر حضرت مسیح با یک طایفه خوب‌اند و آن ثروتمندان و با طایفه دیگر بد هستند و آن مظلومان و اشخاصی که بیچاره و فقیر هستند که شما دارید این کار را می‌کنید؟...»^(۲۹)

و در بخش آخر: «امریکا باید این را بداند که دیگر گذشته است از اینکه او خیال بکند که می‌تواند باز در ایران با این شیطنتها برگردد و آقای پاپ هم سفارش کند به این امریکا که نکنند این‌طور با بشر، این‌طور دژخیمی نکنند با بشر، این‌طور ظلم نکنند به بشر. بشر اشخاصی هستند که عبادالله هستند، بندگان خدا هستند، با بندگان خدا این‌طور نکنند، این‌قدر ظلم نکنند، این‌قدر ستم نکنند. من امیدوارم که آقای پاپ به وظیفه دینی خودشان به وظیفه مسیحیت خودشان عمل کنند و این کارهایی که دژخیمان امریکا می‌کنند و پلیس امریکا می‌کنند جلوگیری کنند. و ما در مقابل امریکا ایستاده‌ایم تا آخر و نخواهیم گذاشت امریکا باز برگردد، یا آن اشخاصی که تبع او هستند برگردند. و ملت ما تا آخر نفس برای دفاع از حق حاضر است و تحت بار ظلم نخواهد رفت. و السلام علی من اتبع الهدی.»^(۳۰)

در امریکا دو مسئله جداگانه مطرح است که گفته می‌شود شاید در چگونگی حل مسئله گروگان‌ها تأثیرگذار باشد.

اولین مسئله پیامدهای رفتار خشونت‌بار پلیس واشنگتن با دانشجویان ایرانی تظاهرکننده در یکشنبه گذشته است که به ضرب و شتم و بازداشت تعداد زیادی از آنان انجامید.

رادیو صدای امریکا امروز آخرین وضعیت دانشجویان ایرانی در بند را چنین گزارش داد: «قریب ۲۰۰ نفر ایرانی طرفدار [آیت‌الله] خمینی که در تظاهرات پر آشوب هفته پیش در واشنگتن شرکت کرده بودند هم‌اکنون در زندان‌های فدرال ایالت نیویورک به سر می‌برند و در انتظارند که اداره مهاجرت امریکا به وضعیت آنان رسیدگی کند. ... بازداشت‌شدگان تابه‌حال از معرفی خویش خودداری کرده و به‌عنوان اعتراض به بازداشت خود دست به اعتصاب غذا زده‌اند. در رابطه با تظاهرات هفته پیش، یک گروه ۲۰ نفری از زنان طرفدار [آیت‌الله] خمینی نیز بازداشت شده‌اند و هم‌اکنون این عده در دارالتأدیبی در ایالت نیویورک نگهداری می‌شوند. ... اما به گفته سخنگوی وزارت خارجه امریکا، مقامات امریکایی در مورد وضعیت بازداشت‌شدگان طرفدار [امام] خمینی با مقامات سفارت الجزایر، که حافظ منافع ایران در ایالات متحده می‌باشد، مذاکراتی انجام داده‌اند.»^(۳۱)

رادیو صدای امریکا در بخش بعدی اخبار خود نیز ضمن تکرار مطالب فوق، افزود: «مقامات رسمی در تهران گفته‌اند امکان دارد بازداشت ایرانیان و نحوه رفتار پلیس امریکا با آنان در سرنوشت گروگان‌های امریکایی اثر بگذارد.»^(۳۲)

از سوی دیگر، در کنار ماجرای برخورد پلیس و مقامات قضایی امریکا با دانشجویان در بند ایرانی و احتمال تأثیر آن در سرنوشت گروگان‌های امریکایی در ایران، که از هر دو طرف با تبلیغات پرحجمی روبه‌رو بوده است، موضوع رسیدگی به برخی پرونده‌های اختلافات مالی شرکت‌های امریکایی با ایران نیز این روزها به‌عنوان عاملی که می‌تواند در نحوه رفتار با گروگان‌های امریکایی تأثیرگذار باشد، مطرح است. به گزارش آسوشیتدپرس:

«دو قاضی فدرال امریکا به تقاضای دولت این کشور در مورد عدم رسیدگی به دو پرونده مربوط به اختلافات مالی شرکت‌های امریکایی با ایران ترتیب اثر ندادند. دو قاضی مذکور از پذیرش یک نامه محرمانه دولت که طی آن هشدار داده شده بود اگر رسیدگی به این پرونده‌ها ادامه یابد، تلاش‌های وزارت امور خارجه امریکا برای آزادی گروگان‌ها لطمه خواهد دید، خودداری کردند. دولت، نامه مشابهی نیز به دادگاه فدرال نیویورک که در آنجا ۹۲ پرونده مشابه درباره شرکت‌های امریکایی و پول ایرانی در انتظار رسیدگی است ارسال داشته است.» آسوشیتدپرس می‌افزاید: «به‌طور کلی در سراسر امریکا ۱۷۵ پرونده مربوط به ایران و امریکا در دادگاه‌ها مطرح است که انتظار می‌رود نامه دولت به تمام دادگاه‌ها فرستاده شود. ویلیام میلر وزیر خزانه‌داری امریکا که نسخه‌هایی از این نامه را به قضات ارائه داد گفت: هر اقدام دادگاه در این زمان بسیار حساس ممکن است نتایج نامطلوب بر تلاش‌های رئیس‌جمهور در جهت حل مشکلات امریکا و ایران داشته باشد. ...»^(۳۳)

در کنار اخباری که این روزها دربارهٔ تلاش‌های اشرف پهلوی و امیران فراری ارتش شاه مخلوع در کشور مصر، برای اجرای یک کودتا در ایران، پخش شده است، منابع خبری جهان از برخی موضع‌گیری‌ها و تلاش‌های شاپور بختیار در مبارزه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران خبر می‌دهند. اقدامی که اعتراض وزیر خارجهٔ ایران را موجب شده است.

بختیار همچنین ضمن مصاحبه‌ای با روزنامهٔ تایمز لندن از طرح تشکیل یک دولت موقت در ایران براساس قانون اساسی ۱۹۰۶ سخن گفت. خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این خبر افزود:

«وی در این مصاحبه همچنین به شرکت در برنامه‌های رادیویی سری که از عراق علیه حکومت اسلامی ایران پخش می‌شود اعتراف کرده و گفته است دو بار برای ملاقات با اعضای دولت عراق به آن کشور سفر کرده است. بختیار به تایمز گفته است: من مخالف بنی‌صدر هستم و امیدوارم [آیت‌الله] خمینی نیز به‌زودی کنار برود. ... به نوشتهٔ تایمز، آخرین نخست‌وزیر دوران پادشاهی ایران درمورد روابطش با عراق گفته است: دو بار به عراق سفر کرده است. ضمناً دو بار نیز به انگلستان و همچنین به سوئیس و بلژیک مسافرت کرده است. به گفتهٔ بختیار از او دعوت شده است با مقام‌های عراقی دیدار و گفت‌وگو کند و او با عراق و دیگر کشورهای مسلمان نظرات مشترکی دارد.»^(۳۴)

در این حال صادق قطب‌زاده، وزیر امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه‌ای با روزنامهٔ فرانسوی لومانتن، ضمن اعتراض به دولت فرانسه برای اعطای پناهندگی به بختیار و دیگر افراد هوادار او، از اطلاع‌داشتن برخی مقامات فرانسوی از ماجرای ترور وی در دو هفته پیش پرده برداشت. به نوشتهٔ این روزنامه، وی گفت: «مقامات دولت فرانسه از نقشهٔ حمله به خانهٔ شاپور بختیار اطلاع داشته‌اند و می‌توانسته‌اند آن را خنثی کنند.» قطب‌زاده افزود: «بختیار در روز حمله یک جلیقهٔ ضدگلوله پوشیده بود و دو محافظ او کاملاً مسلح بودند و پسر بختیار که افسر پلیس فرانسه است در خانهٔ او حاضر بود. بختیار می‌دانست که حمله‌ای علیه او تدارک دیده شده است و من معتقدم حداقل برخی از مقامات دولت فرانسه نیز از این برنامه اطلاع داشتند.» وی موضع دولت فرانسه را غیردوستانه خواند و گفت: «اگر موضع دولت فرانسه تنها غیردوستانه بود چندان اهمیتی نداشت، ولی وقتی پای عمل به میان می‌آید مسئله فرق می‌کند. فرانسه به افرادی نظیر بختیار پناهندگی کامل می‌دهد؛ افرادی که درصدد اجرای یک کودتای نظامی هستند. زمانی که من و آیت‌الله خمینی و سایر مقامات فعلی جمهوری اسلامی ایران در فرانسه به حالت تبعید به سر می‌بردیم، پلیس فرانسه به ما اطلاع داد که نباید تدارک هیچ قیام مسلحانه‌ای را از داخل خاک فرانسه ببینیم. وقتی ما در فرانسه بودیم مخالفت ما تنها جنبهٔ سیاسی داشت و ما کاری نمی‌کردیم جز به‌زبان آوردن عقیده‌مان. ... برای ما مشکل است که بپذیریم، کشوری که ادعا می‌کند دوست ما است به ایرانیانی پناه می‌دهد که آشکارا اعتراف می‌کنند در حال تدارک یک کودتای نظامی و مبارزهٔ مسلحانه در ایران هستند. ...»^(۳۵)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۵/۱۲

۱. روزنامه *انقلاب اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۳.
۲. همان؛ و - روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۵، به نقل از خبرنگار *جمهوری اسلامی* از قصر شیرین.
۳. روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۵، ص ۵.
۴. سند شماره ۲۸۳۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات) رونوشت: ف - لشکر ۸۱ زرهی (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۵/۱۴، مستند به گزارش ۱۳۵۹/۵/۱۳ هنگ قصر شیرین.
۵. سند شماره ۳۴۷۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ۳ به ت - ف - ژاجا (دایرة امنیت)، به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۶. سند شماره ۲۴۷۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، دایرة امنیت، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۷. روزنامه *انقلاب اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۳.
۸. سند شماره ۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی ارونه به کلیه یگان‌های تابعه، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۹. روزنامه *انقلاب اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۱۰، خبرنگار *انقلاب اسلامی* از اهواز.
۱۰. سند شماره ۳۵۹۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (امور اجتماعی) به استاندار خوزستان، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۱۱. سند شماره ۳۵۹۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۱۲. سند شماره ۳۴۸۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۱۳. روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۴، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
۱۴. سند شماره ۲۸۲۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به استناد گروهان ایلام، ۱۳۵۹/۵/۱۴؛ و - سند شماره ۲۸۲۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات)، ۱۳۵۹/۵/۱۴.
۱۵. روزنامه *کیهان*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۲، خبرنگار *کیهان* از کرمانشاه.
۱۶. سند شماره ۵۶۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۴۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۱۷. سند شماره ۵۶۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۱۳۵۹/۵/۱۳.
۱۸. همان، حاشیه سند.
۱۹. روزنامه *اطلاعات*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۳، به نقل از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و - روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۵؛ و - روزنامه *انقلاب اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۳.
۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۱۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۱. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۴، ص ۱۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۵ و ۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۴۵:۲۰، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۳. روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۴، ص ۴.
۲۴. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۱، خبرگزاری پارس از اصفهان، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۵. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۴، ص ۱۵، رادیو کلن آلمان غربی، ساعت ۲۱، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۶. اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، بولتن روزانه *مطبوعات جهان*، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص ۱۴، از هرالد تربیون - چاپ فرانسه (پاریس)، ۴ اوت ۱۹۸۰.
۲۷. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۵، ص ۴۰۳، خبرگزاری آسوشیتدپرس از فرانکفورت، ۳ اوت ۱۹۸۰، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۲۸. روزنامه *کیهان*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۳.
۲۹. *صحیفه نور*، جلد ۱۳، صص ۶۹ - ۶۷.
۳۰. همان، جلد ۱۳، ص ۷۱.
۳۱. خبرگزاری پارس، نشریه *گزارش‌های ویژه*، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۳، صص ۱۶ و ۱۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۳۲. همان، ص ۱۷، رادیو صدای آمریکا (عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۳۵۹/۵/۱۲.
۳۳. روزنامه *جمهوری اسلامی*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۱۵، به نقل از آسوشیتدپرس از ماساچوست - بوستون.
۳۴. روزنامه *اطلاعات*، ۱۳۵۹/۵/۱۳، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.
۳۵. همان، ص ۱۷، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس.